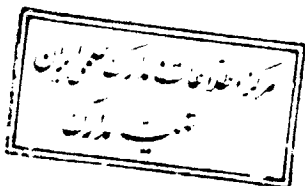

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٢٤٦٧٢

۱۳۷۸ / ۴ / ۲۰

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده کشاورزی

پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته ترویج و آموزش کشاورزی

عنوان:

گرایش محققان کشاورزی پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج

و کشاورزان

(پژوهشی در سه استان چهارمحال و بختیاری، اصفهان و خوزستان)

نگارش:

اسماعیل کرمی دهکردی

استاد راهنما:

دکتر غلامرضا پزشکی راد

استاد مشاور:

دکتر حسن صدیقی

بهمن ۱۳۷۷

۲۴۹۷۷

1627/2

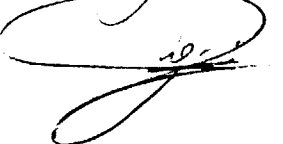
تائیدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

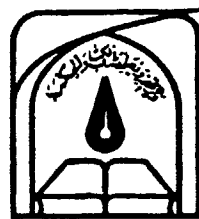
اعضای هیأت داوران نسخه نهایی پایان نامه آقای اسماعیل کرمی دهکردی تحت عنوان:

گرایش محققان کشاورزی پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج و کشاورزان

(پژوهشی در سه استان چهارمحال و بختیاری، خوزستان و اصفهان)

را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده، و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر غلامرضا پزشکی راد	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر حسن صدیقی	استادیار	
۳- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر حسن صدیقی	استادیار	
۴- استاد ناظر	دکتر اسماعیل شهبازی	استاد	
۵- استاد ناظر	دکتر زین العابدین طهماسبی	استادیار	

دانشگاه تربیت مدرس

جمهوری اسلامی ایران

بیت‌الله

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظریه اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس مبین بخشی از فعالیتهای علمی- پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ای خود، مراتب را به طور کتبی به مرکز نشر دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:

کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته ترویج و آموزش کشاورزی است که در سال ۱۳۷۷ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر پزشکی راد و مشاوره جناب آقای دکتر حسن صدیقی از آن دفاع شده است.

ماده ۳ تعداد یک در صد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به مرکز نشر دانشگاه اهدا کند.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ در صورت خودداری دانشجو از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند وجه خسارت را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند. بعلاوه حق خواهد داشت به منظور استیفای حقوق خود،

از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب اسماعیل کریمی دهکردی دانشجوی رشته ترویج و آموزش کشاورزی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجزایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

امضاء:

تاریخ: ۷۷/۱۱/۱۰

تهران- تقاطع بزرگراه جلال آل احمد و دکتر چمران صندوق پستی ۴۸۳۸ - ۱۴۱۵۵

فاکس: ۸۰۰۶۵۴۴

تلفن: ۸۰۱۱۰۰۱

تقدیم به :

پدر و مادر زحمتکش و مهربانم

اساتید و معلمان دلسوزم

تقدیر و تشکر:

سپاس می گویم پروردگاران را که عنایت نمود تا مرحله ای دیگر از زندگی بنده حقیر وی در پرتو الطافش به انجام برسد. بر خود لازم می دانم قبل از گزارش مطالعه، نسبت به کلیه عزیزانی که در انجام تحقیق، حقیر را یاری نموده اند ارادتی داشته باشم. از اساتید گرانقدر دکتر غلامرضا پزشکی راد بعنوان استاد راهنما و دکتر حسن صدیقی در مقام استاد مشاور به واسطه راهنمایی ها و زحمات بی شائبه شان قدر دانی بعمل می آید، توفیق روز افزون ایشان را از خداوند متعال خواستارم. از استاد بزرگوار دکتر اسماعیل شهبازی که زحمت کشیده، پایان نامه را مطالعه نمودند و نظرات ارزشمندی ارائه دادند سپاسگزارم.

از زحمات کارشناسان و مسئولان محترم معاونت ترویج، دفتر نظارت و ارزشیابی، معاونت تحقیقات و دفتر برنامه و بودجه و تشکیلات سازمان تأت، همچنین معاونان محترم تأت و رؤسای مراکز تحقیقات در سازمانهای کشاورزی استان چهارمحال و بختیاری، خوزستان و اصفهان و کلیه محققان کشاورزی که صمیمانه با این مطالعه همکاری بعمل آوردند تشکر می نمایم.

از راهنمایی های اساتید محترم پرفسور چمبرز در دانشگاه ساسکس و پرفسور برتون سوان سون در دانشگاه ایلینویز و دیگر بزرگوارانی که به هر نحوی در انجام این پایان نامه راهنمایی و مساعدت نمودند تشکر و قدر دانی بعمل می آورم.

چکیده

گرایش مثبت محققان، کارکنان ترویج و کشاورزان به همکاری با یکدیگر، لازمه رهیافتهای مشارکتی است. هدف این مطالعه عبارتست از: سنجش گرایش محققان پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج و کشاورزان و شناخت متغیرهای مرتبط با آن در مراکز تحقیقات کشاورزی چهارمحال و بختیاری، اصفهان، صفی آباد و خوزستان. داده ها با استفاده از ابزار پرسشنامه و روش مصاحبه در پاییز ۱۳۷۷، همچنین تحلیل اسناد بدست آمده اند. یافته ها نشان داد که ستاده ها و بازخورد تحقیقات؛ همکاری محققان با کارکنان ترویج و کشاورزان؛ و آشنایی با ترویج و جامعه کشاورزی در حد پایینی است. جهت گیری به سمت تحقیقات تک رشته ای است. گرایش پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج، کشاورزان و محور قرار دادن کشاورزان به ترتیب مثبت، نسبتاً مثبت و نسبتاً منفی است. محققان دارای تجربه تحقیقاتی بیشتر؛ همکاری بیشتر با کارکنان ترویج؛ موقعیت علمی پایین تر؛ دارای پست مدیریتی و شرکت بیشتر در سمینارهای و گردهمایی های مربوط به ترویج گرایش مثبت تری به مشارکت با کارکنان ترویج دارند. محققانی که ایده های تحقیقاتی را بر اساس نیاز کشاورزان بدست آورده اند و کشاورزان از تحقیقاتشان بازدید بیشتری داشته اند گرایش مثبت تری به مشارکت با کشاورزان دارند. آنان با دیدگاه حرفه گرایی معمول از مزارع کشاورزان بازدید می کنند. محیط یادگیری و اجتماعی محققان مبتنی بر مدل انتقال تکنولوژی است. گرایش محققان تحت تاثیر افکار همکاران و مدیرشان قرار دارد. پیشنهادهای زیر ارائه می گردد: (۱) تقویت دیدگاههای مبتنی بر مشارکت با کارکنان ترویج و تغییر دیدگاههای سنتی انتقال تکنولوژی، (۲) فعالیت های مشارکتی با توجه به نظرات محققان شروع گردد، (۳) در راستای تغییر گرایش ها به همه محققان توجه شود و (۴) توجه به مساله یابی و بازدیدهای مبتنی بر یادگیری از کشاورزان.

کلمات کلیدی: تحقیق، ترویج، کشاورز، مشارکت، ارتباط، گرایش

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
-------	------

فصل اول: طرح تحقیق	۱
مقدمه	۲
۱-۱- تعریف مسأله:	۳
۱-۲- اهمیت موضوع:	۵
۱-۳- اهداف تحقیق:	۷
۱-۴- تعریف‌های عملیاتی:	۷
۱-۵- محدوده تحقیق:	۹
۱-۶- محدودیت تحقیق:	۱۰
۱-۷- پیش فرضهای تحقیق:	۱۰
فصل دوم: مرورادبیات	۱۱
۲-۱- تحقیقات، ترویج و کشاورز:	۱۲
۲-۱-۱- اهمیت ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورز:	۱۲
۲-۱-۲- تحقیقات کشاورزی:	۱۶
۲-۲-۳- نقش تحقیقات کشاورزی	۱۸
۲-۱-۴- شناخت مکانیسم ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورز:	۲۰
۲-۱-۵- مشکلات ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورز:	۳۲

صفحه	عنوان
------	-------

۳۶	۲-۱-۶- مدل‌های ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورزی
۳۶	۲-۱-۶-۱- مدل تحقیق، توسعه و ارائه (RD & D)
۳۹	۲-۱-۶-۲- مدل انتقال تکنولوژی (TOT)
۴۵	۲-۱-۶-۳- نظام پژوهش و ترویج مزرعه‌ای (FSRE)
۶۵	۲-۱-۶-۴- مدل کشاورزی - اول - و آخر (FFL)
۷۰	۲-۱-۷- مشارکت محقق با عاملان ترویج و کشاورزان
۸۳	۲-۱-۸- مطالعات انجام شده پیرامون ارتباط تحقیق، ترویج و کشاورزی
۸۶	۲-۱-۹- تلاشهایی برای ارتباط بین تحقیق و ترویج در ایران:
۹۷	۲-۱-۱۰- نتیجه‌گیری:
۱۰۱	۲-۲- گرایش
۱۰۱	۲-۲-۱- مفهوم گرایش:
۱۰۴	۲-۲-۲- ویژگیهای یا صفات گرایش:
۱۰۵	۲-۲-۳- نظریه‌های گرایش:
۱۱۱	۲-۲-۴- عوامل موثر برگرایش:
۱۱۸	۲-۲-۵- آموزش و گرایش محققان:
۱۲۰	۲-۲-۶- نتیجه‌گیری:
۱۲۳	فصل سوم: روش تحقیق
۱۲۴	۳-۱- فرضیه‌های تحقیق
۱۲۷	۳-۲- متغیرهای تحقیق

صفحه	عنوان
------	-------

۱۳۰	۳-۳- انتخاب روش سنجش گرایش
۱۳۲	۳-۴- ابزار تحقیق
۱۳۵	۳-۵- روایی:
۱۳۷	۳-۶- اعتبار:
۱۳۸	۳-۷- جمعیت آماری تحقیق:
۱۳۹	۳-۸- جمع آوری اطلاعات:
۱۴۱	۳-۹- روشهای آماری مورد استفاده در تجزیه و تحلیل اطلاعات:

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱۴۴	۴-۱- یافته‌های توصیفی:
۱۴۵	۴-۱-۱- مشخصات عمومی محققان کشاورزی
۱۴۹	۴-۱-۲- ویژگیهای تحقیقاتی محققان کشاورزی
۱۵۳	۴-۱-۳- آشنایی محقق با جامعه کشاورزی و ترویج
۱۶۱	۴-۱-۴- همکاری محقق با کارکنان ترویج و ارتباط محقق با کشاورزان:
۱۶۸	۴-۱-۵- میزان آگاهی از تصمیم‌گیری‌های جدید سازمان تأت:
۱۶۹	۴-۱-۶- رضایت شغلی: این سازه با استفاده از ۱۰ متغیر که در پنج قسمت آمده‌اند، سنجش شده
۱۷۰	۴-۱-۷- تأثیر سیاستهای دولت در تعیین اولویتهای تحقیقاتی:
۱۷۲	۴-۱-۸- گرایش محققان کشاورزی پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج و کشاورزان:
۱۹۸	۴-۱-۹- هنجارهای ذهنی:

صفحه	عنوان
------	-------

۲۰۱	۲-۴- تحلیل همبستگی:.....
	۱-۲-۴- تحلیل همبستگی متغیرهای مستقل با گرایش محققان نسبت به مشارکت با کارکنان
۲۰۲	ترویج:.....
	۲-۲-۴- تحلیل همبستگی متغیرهای مستقل با گرایش محققان پیرامون مشارکت با
۲۰۸	کشاوران:.....
	۳-۲-۴- تحلیل همبستگی متغیرهای مرتبط با گرایش محققان پیرامون محور قرار دادن ..
۲۱۵	۳-۴- مقایسه گرایش محققان
	۴-۴- نظرات و پیشنهادهای محققان پیرامون تحقیقات، ترویج و کشاوران:.....
۲۲۴	۵-۴- خصوصیات کلی زیرنظام تحقیقات کشاورز:.....
۲۳۱	۵-۵- ارزشیابی محققان:.....

فصل پنجم : خلاصه ، نتیجه گیری و پیشنهادها..... ۲۳۵

۲۳۶	۱-۵- خلاصه :
۲۴۹	۲-۵- نتیجه گیری :
۲۶۴	۳-۵- پیشنهادها:

فهرست منابع ۲۶۸

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۵۶	جدول شماره ۱: مشارکت با کشاورزان در پژوهش: بازشناسی ویژگیهای چهار حالت ممکن
۶۷	جدول شماره ۲: مقایسه مدل TOT و FFL از لحاظ یادگیری و موقعیت
۶۷	جدول شماره ۳: مقایسه مدل TOT و FFL از لحاظ توضیح عدم پذیرش
۷۰	جدول شماره ۴: مقایسه رهیافت‌های TOT و FFL و مشارکتی
۱۳۸	جدول شماره ۵: ماتریس همبستگی متغیرهای گرایش و هنجار ذهنی
۱۳۸	جدول شماره ۶: ضرایب آلفا کرونباخ متغیرهای گرایشی
۱۴۰	جدول شماره ۷: حجم جامعه، نمونه و پاسخگویان نهایی برحسب مرکز تحقیقات
۱۴۲	جدول شماره ۸: آزمون‌های آماری مورد استفاده در تحلیل متغیرها
۱۴۶	جدول شماره ۹: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب مرکز تحقیقات کشاورزی
۱۴۶	جدول شماره ۱۰: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب بخشهای تحقیقاتی
۱۴۷	جدول شماره ۱۱: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب رشته تحصیلی
۱۴۸	جدول شماره ۱۲: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سطح تحصیلات
۱۴۸	جدول شماره ۱۳: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب مسئولیت مدیریتی
۱۴۹	جدول شماره ۱۴: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب وضعیت استخدامی
۱۴۹	جدول شماره ۱۵: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سن
۱۵۰	جدول شماره ۱۶: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سابقه تحقیقاتی
	جدول شماره ۱۷: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تعداد طرحهای تحقیقاتی به صورت
۱۵۱	مجری و سایر مجریان

جدول شماره ۱۸: توزیع فراوانی محققان کشاورزی برحسب تعداد طرحهای تحقیقاتی که در پنج سال گذشته	۱۵۱
جدول شماره ۱۹: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب موقعیت علمی	۱۵۲
جدول شماره ۲۰: همبستگی بین متغیرهای ویژگی تحقیقاتی پاسخگویان	۱۵۳
جدول شماره ۲۱: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تعداد طرح تحقیقاتی مشترک:	۱۵۳
جدول شماره ۲۲: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب محل زندگی فعلی	۱۵۴
جدول شماره ۲۳: توزیع فراوانی محققان برحسب محل سکونت در دوران کودکی و نوجوانی	۱۵۵
جدول شماره ۲۴: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب فاصله کار از اولین روستا	۱۵۵
جدول شماره ۲۵: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب فعالیت کشاورزی در مزرعه	۱۵۵
جدول شماره ۲۶: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان ارتباط با خویشاوندان روستایی یا کشاورز	۱۵۷
جدول شماره ۲۷: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان ارتباط شغل پدر با کشاورزی	۱۵۷
جدول شماره ۲۸: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سابقه خدمت در ترویج	۱۵۸
جدول شماره ۲۹: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب فاصله محل کار تا اولین مرکز خدمات کشاورزی	۱۵۸
جدول شماره ۳۰: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تعداد مطالعه مقاله و کتب ترویج و توسعه و مسایل مربوط	۱۵۹
جدول شماره ۳۱: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب شرکت در دوره‌های آموزش ضمن خدمت و سمینارها	۱۶۰

- جدول شماره ۳۲: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب تعداد واحد آموزشی پیرامون ترویج و جامعه‌شناسی روستایی ۱۶۰
- جدول شماره ۳۳: ماتریس همبستگی متغیرهای آشنایی محقق با جامعه کشاورزی ۱۶۲
- جدول شماره ۳۴: ماتریس همبستگی اسپیرمن متغیرهای آشنایی محقق با ترویج ۱۶۳
- جدول شماره ۳۵: امتیاز پاسخگویان برحسب آشنایی با جامعه کشاورزی و ترویج ۱۶۳
- جدول شماره ۳۶: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب متغیرهای همکاری محقق با کارکنان ترویج و ارتباط محقق با کشاورزان ۱۶۴
- جدول شماره ۳۷: میزان ارتباط و همکاری محققان با کارکنان ترویج و کشاورزان بر اساس شاخصهای تشکیل دهنده ۱۶۷
- جدول شماره ۳۸: میزان همکاری و ارتباط محققان با کارکنان ترویج و کشاورزان ۱۶۷
- جدول شماره ۳۹: میزان ارتباط و همکاری محققان با کارکنان ترویج و کشاورزان در بین بخشهای تحقیقاتی ۱۶۸
- جدول شماره ۴۰: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب میزان آگاهی از تصمیم‌گیری‌های جدید سازمان تأت ۱۶۹
- جدول شماره ۴۱: رضایت شغلی محققان کشاورزی به تفکیک متغیرهای تشکیل دهنده آن ۱۷۰
- جدول شماره ۴۲: رابطه رضایت شغلی با متغیرهای شخصیتی محققان کشاورزی ۱۷۱
- جدول شماره ۴۳: تأثیر سیاستهای دولت در تعیین ایده‌ها و اولویتهای تحقیقاتی محقق ۱۷۱
- جدول شماره ۴۴: گرایش محققان کشاورزی پیرامون چهارچوب سازمانی مشترک بین تحقیقات و ترویج ۱۷۲

- جدول شماره ۴۵: گرایش محققان کشاورزی نسبت به شرکت در کمیته‌های مسأله‌یابی... ۱۷۳
- جدول شماره ۴۶: گرایش محققان نسبت به حضور نماینده ترویج در شورای تأت... ۱۷۴
- جدول شماره ۴۷: گرایش محققان پیرامون آموزش به کارکنان ترویج... ۱۷۶
- جدول شماره ۴۸: گرایش محققان کشاورزی نسبت واحدهای مشترک بین تحقیق و ترویج... ۱۷۷
- جدول شماره ۴۹: گرایش محققان پیرامون افراد رابط بین تحقیق و ترویج... ۱۷۸
- جدول شماره ۵۰: گرایش محققان پیرامون تهیه برنامه‌های انتشاراتی مشترک... ۱۷۹
- جدول شماره ۵۱: گرایش محققان کشاورزی نسبت به جلسات و بازدیدهای مشترک محقق و کارکنان ترویج... ۱۸۰
- جدول شماره ۵۲: گرایش محققان نسبت به شرکت در طرحهای تحقیقی - ترویجی... ۱۸۱
- جدول شماره ۵۳: گرایش محققان پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج... ۱۸۲
- جدول شماره ۵۴: گرایش محققان نسبت به بازدیدهای متقابل با کشاورزان... ۱۸۳
- جدول شماره ۵۵: گرایش محققان نسبت به حضور نماینده کشاورزان در شورای تأت... ۱۸۴
- جدول شماره ۵۶: گرایش محققان نسبت به مشارکت با کشاورزان در طرحهای تحقیقی - ترویجی... ۱۸۵
- جدول شماره ۵۷: گرایش محققان نسبت به دانش بومی کشاورزان و یادگیری از آنها:... ۱۸۶
- جدول شماره ۵۸: گرایش محققان پیرامون مشارکت با کشاورزان... ۱۸۷
- جدول شماره ۵۹: گرایش محققان پیرامون محور قرار دادن کشاورزان در تحقیقات... ۱۸۸
- جدول شماره ۶۰: ماتریس همبستگی سازه‌های گرایش محققان پیرامون مشارکت با کارکنان ترویج و کشاورزان... ۱۹۳
- جدول شماره ۶۱: آمار اولیه مربوط به عاملها... ۱۹۴